

Adam Jan Błachut

Scena stigmatizacije sv. Franje Asiškoga u smjernicama ikonografije oltara reformirane crkve u Poljskoj

Scena primanja stigmi sv. Franje jedna je od najpopularnijih tema u franjevačkoj ikonografiji. Slike koje ilustriraju ovu scenu mogu se pronaći u brojnim franjevačkim crkvama, posebice u poslijereformacijskim hramovima. U slučaju reformata – franjevačkoga reformističkoga reda – koji potječe od opservanata koji nastanjuju Poljsku početkom 17. st., stigmatizacija je zakonito dopušten prikaz sveca koji se trebao pojaviti u svakoj franjevačkoj crkvi na jednom od bočnih oltara posvećena sv. Franji. Reformati, zakonito uvedeni red do 1897. g., nisu bili odijeljeni od opservanata (u Poljskoj znani također kao bernardinci). Ipak, imali su znatnu autonomiju, područnu strukturu i zakone. Zakon reformata, osim pravila koja su se odnosila na život unutar reda te društvenih i moralnih vrijednosti, sadržavao je i jasno iskazane propise i norme u svezi gradnje crkava i samostana. Slične zakonske norme odnosile su se i na dekoraciju te opskrbu hramova. Iznimno precizirana i detaljna pravila glede građenja i likovne umjetnosti naročito se mogu pronaći u određenim ugovorima poljskih reformantskih provincija. Iz perspektive ovoga istraživanja, najvažnijim se čini ugovor sv. Antuna Padovanskoga iz pokrajine Wielkopolska, objavljen u Rawiczu 1757. godine. Dokument je konačni zbir svih prijašnjih zakona pokrajine koji su također autoritativni u drugim pokrajinama pošto su slični njihovoj legislaturi. Gore prikazani ugovori, uz ostale propise koji se odnose na opremanje hramova, daju precizan ikonografski nacrt stigmatizacije sv. Franje i način na koji bi se ista trebala prikazati na oltarnoj slici. Prema ugovoru lik našega Svetog Oca Franje, čudesno obilježenim svetim stigmama razapetog Gospodina u obličju Krilatog Anđela koji je smješten nasuprot sveca te dodiruje pet mjesta svetih udova s pet crvenih zraka, ne bi trebao biti prikazan na bilo koji drugačiji način. Prikaz scene u takvom obliku bio je obvezatan te je održan kao norma u svim pokrajinama i reformiranim crkvama Poljske.

Prijevod s engleskoga: Violeta Antić